

Een boek van de winnaar van de

Baarnse Literatuurprijs

De Wereld van NELSON

Marco Driehuizen

2020

De wereld van NELSON

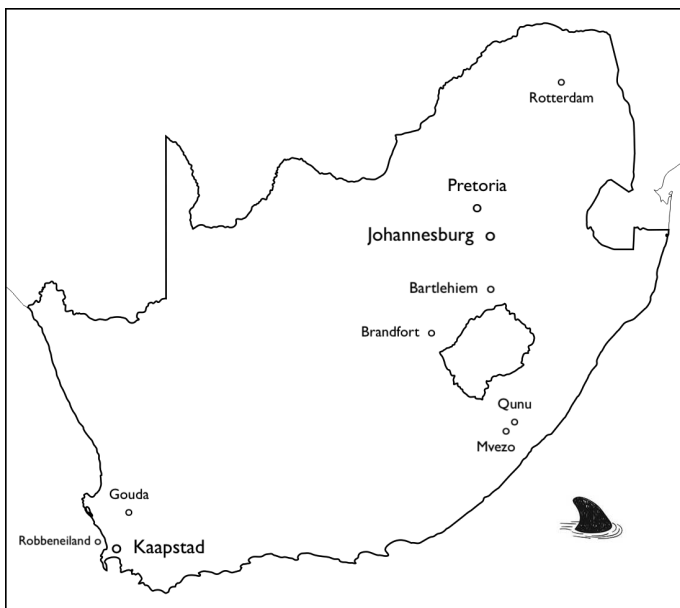
<i>Eerste druk</i>	Maart 2018
<i>Tweede en derde druk</i>	Juli 2018
<i>Vierde druk</i>	Augustus 2018
<i>Vijfde druk</i>	December 2018
<i>Zesde druk</i>	Januari 2019
<i>Zevende druk</i>	April 2019
<i>Achtste druk</i>	Mei 2019
<i>Negende druk</i>	Juli 2019
<i>Tiende druk</i>	Januari 2020
<i>Elfde druk</i>	Mei 2020
<i>Twaalfde druk</i>	Juni 2020

Copyright © Marco Driehuizen, 2020

Coverontwerp: Laura Yark-Pelle

ISBN: 9789402187014

Zuid-Afrika

Voorwoord	11
Proloog 1	13
Proloog 2	15
Nelson en Jezus	17
Epiloog 1 - De Romeinen	27
De Youp van 't Hek in mijn hoofd	29
Epiloog 2 - Alleen	56
Zwarte Piet in Bartlehiem	57
Epiloog 3 - Het verleden	76
Ruud Gullit vs. Maradona.....	77
Epiloog 4 - Respect	90
Winnie en Nelson	91
1. <i>Het huwelijk</i>	93
2. <i>De Apartheid</i>	95
3. <i>De scheiding</i>	117
Epiloog 5 - Boycot.....	119
De vijand en de vrede	121
Epiloog 6 - Vredesbesprekingen	124
The War on Comedy.....	125
Epiloog 7 - De cabaretier	149

De witte haai en de laatste dodo 151

1. Inleiding.....	153
2. Roland	154
3. De rat	155
4. De mens.....	162
5. Suzanne	172
6. De witte haai.....	182
7. De wetenschap.....	187
8. Terug naar de witte haai.....	191
Epiloog 8 - Het klimaat	200

De Nelson Mandela in je hoofd 201

10. Het laatste hoofdstuk.....	203
9. Het A4'tje	205
8. De familie	206
7. Nederland.....	208
6. De wereld	214
5. De doventolk	217
4. De conclusie.....	219
3. Amerika	222
2. De Benelux.....	226
1. Koning Willem-Alexander.....	228
0. Nelson Mandela	234
-1. De verlaten wereld.....	236
Epiloog 9 - Het begin en het einde	239

Nawoord.....	241
--------------	-----

Dankwoord.....	245
----------------	-----

Toegift.....	251
--------------	-----

Boeken-, video- en internetverwijzingen	253
---	-----

Voor mijn moeder Nel, die de wereld ooit op zijn kop zette.

Voorwoord

Op zoek naar het antwoord op een simpele vraag: wie is de vijand? Een vraag die ik mezelf stelde op een stormachtige dag die gestaag voorbijtrok, terwijl ik bewegingloos door het ziekenhuisraam naar buiten tuurde. Een dag die zich aandienende halverwege een warme, zomerse en broeierige augustusmaand; die wat fris aanvoelde in mijn gearconditioneerde kamer. De lucht was blauw en helder, en de fietsers waaiden in korte broek met veertig kilometer per uur voorbij. Het ene na het andere werd verbroken. Enkele dappere fietsers die de wind frontaal durfden aan te vallen vielen stil. In de ruimte en de tijd. Surplace, totdat ze op een gegeven moment toch langzaam vooruit wisten te komen. Het stilleven, zo moet het woord ooit zijn bedacht. Bij harde tegenwind. De vraag was simpel, maar het antwoord. Het antwoord, ik kwam er niet uit.

De vijand dus. Hoe vind je 'm? Dat is een lastige. Je vrienden, dat is een stuk makkelijker. Die hoeft je niet eens te zoeken. Ze vinden jou wel, zeker als je ze nodig hebt. Dan zijn ze er gewoon, wat toch erg bijzonder is. Vaak zijn ze er trouwens ook gewoon als je ze niet nodig hebt. Bellen ze ongevraagd op of aan. Of staan ze aan het einde van je verjaardagsfeest je kostbare voorraad Belgisch bier weg te drinken. Het is zelfs ronduit lastig om ze af te schudden. Je kan proberen ze te verwaarlozen, maar het zal weinig effectief zijn. Zeker je goede vrienden, die zijn echt heel hardnekkig.

Maar de vijand, die laat zich zelden zien. Die kan zich je hele leven verborgen houden, eenzaam rondjes zwemmend onder de oppervlakte, zonder ook maar een feestje te bezoeken. Je voelt dat ie in de buurt is, soms duikt er een grijze gevarendriehoek op, alleen geen idee wanneer hij zal toeslaan. Of zij. Je weet het niet. En als het moment ineens daar is, en je let even niet op, dan is het vaak al te laat. Toch lukt het soms om de vijand te verslaan. Met wat hulp of op puur geluk. En als je de mazzel hebt om als overwinnaar boven te komen drijven, dan schrijf je een boek. Met een antwoord op die ene vraag: wie is de vijand?

Proloog 1

Dit boek begint met gedachtenspinsels. Als een bijeen geraapte verzameling van wekelijkse publicaties in de *NRC*. Als de auteur daar een column gehad zou hebben. Als hij daar ooit gesolliciteerd zou hebben als journalist, en wellicht ook iets van een journalistieke opleiding zou hebben gehad. Dat is allemaal niet het geval geweest. Een optelsom van keuzes in het leven die zich nooit hebben aangediend. Deze inleiding is weinig anders dan een waarschuwing dat de spinsels in dit boek niet altijd even samenhangend zullen zijn, wat vaak ook het geval is bij van die Youp van 't Hekachtige columnboekjes. Bijna alle feiten in dit boek zijn correct (factcheck er maar op los), alleen sneeuwen ze snel onder door mijn wat doorgeschoten fantasie. Ik probeer hier al jaren wat aan te laten doen. In dit boek is dat bijzonder slecht gelukt.

Zo begint dit boek met mijn excuses aan u, de lezer, voor de verwarrende verhaallijn. Of eigenlijk lijnen. Lijntjes. Met vele, soms onverwachte, spannende, emotionele, maar niet altijd relevante en soms ook doodlopende afslagen. Mocht u de weg kwijtraken, mocht u het gevoel krijgen zich ineens te bevinden op een droge zoutvlakte zonder horizon, raak dan niet in paniek. Neem wat te drinken en lees gewoon ontspannen door. U wordt vanzelf weer op het juiste pad geholpen, het kan in principe niet misgaan. Er is wel degelijk een rode draad, maar die zit verstopt tussen allemaal andere bonte kleuren in zo'n lelijk gebreide kersttrui (die om

onverklaarbare redenen erg populair is geworden). Wat de rode draad precies is, mag u met mij gaan ontdekken in dit kleurrijke avonturenboek. In zwart-wit, dat dan weer wel.

De plot kan ik wel alvast weggeven, het boek is immers al spannend genoeg. De onopvallende hoofdpersoon is een jongen die geboren werd op 18 Juli 1918. Een dikke eeuw geleden. Albert Einstein leefde nog; Elvis Presley, prinses Beatrix, Muhammad Ali en Ireen Wüst waren allemaal nog lang niet geboren. Hij werd geboren in Mvezo, een piepklein dorpje aan de Mbashe-rivier in het hart van de Transkei, het thuisland van de Xhosa in Zuid-Afrika. Ver weg en lang geleden. Eén jongen uit honderden miljoenen mensen die sindsdien in Afrika zijn geboren. En hij zit in uw hoofd, bijna iedere dag. Ongelofelijk maar waar.

Proloog 2

Huh? Heb ik niet zojuist al de proloog gelezen, hoor ik u denken. Dat klopt, u bent officieel begonnen aan de tweede proloog van dit boek. Een unicum: zelfs de Tour de France kent maar één proloog, en dat is toch de grootste wielerronde van de wereld. Dit is een virtuele aanval op het boek met het meeste aantal prologen ter wereld. Het huidige record wordt gedeeld door bijna alle boeken in de wereld en staat momenteel op één. U maakt het live mee: terwijl u dit leest, is het record op twee gezet. Een prestatie van klein formaat; toch hadden maar weinig mensen dit ooit voor mogelijk gehouden. Gefeliciteerd dat u dit boek heeft weten te kopen, krijgen of downloaden. U heeft mogelijk een prijswinnend boek in handen. Het gebeurt zelden dat je als lezer actief onderdeel bent van een aanval op het *Guinness Book of Records* op het moment dat je het leest, maar u hoort vanaf nu bij dit selecte gezelschap.

Als u in de gelegenheid bent, maak dan een selfie van dit unieke moment, of u nu in een luie stoel zit met een verse kop koffie bij de hand, onder een lekker warm dekbed ligt, in een overvolle trein gepropt zit, of in een hangmat in de warme zon zachtjes heen en weer schommelt. U mag die online posten (op Twitter onder *#deWERELDvanNELSON*), maar dat is niet het belangrijkste. Bewust dit moment meebeleven, nog even gelukkig zijn voordat we ons storten in de harde realiteit van de fantasie.

Ik weet eerlijk gezegd niet hoe je een record moet aanmelden bij Guinness. Moet je dan naar de bierbrouwerij van Guinness gaan, veel bier drinken en daarna heel hard roepen dat je een record te pakken hebt? Mocht u het wel weten, dan zou ik het waarderen als u het record zou willen melden. Dan wordt u de eerste lezer ooit die het record van het-boek-met-het-meeste-aantal-prologen-ter-wereld heeft aangemeld. Een record op zich. Ik breng u persoonlijk een goede fles rode wijn. Maakt u zich geen zorgen over de houdbaarheid van de wijn of van het record. De kans is natuurlijk nihil, maar mocht er onverhoopt toch iemand in de wereld opstaan en het presteren om een boek met meer prologen uit te geven, dan zal ik direct volgen met een nieuw boek met nog meer prologen. Dit geven we niet meer uit handen, u heeft mijn woord.

Mijn woord, het is in deze tweede proloog in 'DengXian' - letters opgeschreven. Dit is een mooi, maar wat vreemd lettertype uit het Verre Oosten, bedoeld voor het mysterieuze Chinese schrift in Microsoft Word. Het werkt ook prima in Europa zoals u ziet, alleen neemt de apostrof wel heel veel ruimte in voor zo' n klein teken. Ik heb het zelf 'De knipoog van de Olifant' (大象的眨眼) genoemd. Mocht u weten waarom een Chinese apostrof zo' n groot ego heeft, dan ben ik zeer geïnteresseerd. Tot die tijd schakel ik terug op een meer bescheiden lettertype.

Hoofdstuk 1

-

Nelson en Jezus

Wie was er groter? Jezus of Mandela? De makkelijkste vraag tot nu toe in dit boek. Mandela was 1 meter en 85 centimeter. Opvallend groot voor zo'n beroemdheid. Winston Churchill, Tom Cruise, Mahatma Ghandi, Jacob Matlala, Napoleon Bonaparte, Jozef Stalin, Diego Armando Maradona, Eden Hazard, Martin Luther King, Frodo Balings, Alexander de Grote - allemaal kleine mannetjes. De exacte lengte van Jezus is niet met zekerheid vast te stellen, net zomin als zijn bestaan. Als hij een lengte heeft gehad, dan lopen de schattingen niet ver uiteen: Het moet ergens rond de 1 meter 50 zijn geweest. Er zijn zelfs aanwijzingen dat hij slechts 1 meter 35 was. Dat is formaat lilliputter, zelfs als je rekening houdt met het kleine formaat van de mediterrane man rond die tijd. Dat is onvoorstelbaar klein voor zo'n beroemdheid. Jezus is hiermee de kleinste van alle beroemdheden van de wereld.

Dit is toch erg moeilijk voor te stellen, het raakt zelfs de buitengrenzen van mijn intergalactische voorstellingsvermogen. Denk aan Wesley Sneijder, maar dan een flink stuk kleiner. Het verklaart wel waarom Jezus wat makkelijker over water loopt, dat zie ik Nelson Mandela met zijn 1 meter 85 niet snel doen. Bovendien is er in Zuid-Afrika weinig water om overheen te lopen, Kaapstad kampt met ernstige watertekorten. Het antwoord is in ieder geval duidelijk: Jezus is kleiner dan Wesley, die op zijn beurt weer kleiner dan Mandela is.

Wie is er beroemder: Jezus of Mandela? Nog een makkelijke vraag. Het wordt de auteur nog niet echt moeilijk gemaakt door zichzelf. Antwoord kan gevonden worden in Amerikaans onderzoek dat gebruikmaakt van software die het internet afzoekt naar naamsvermeldingen. De software berekent aan de hand van een algoritme hoe belangrijk mensen blijven na hun dood. Als ze tenminste dood blijven, dat is in het geval van Jezus nog niet helemaal zeker. Mits het algoritme klopt (en daar heb ik wat bedenkingen bij), is de eindstand evident.

Jawel: Jezus op plaats numero uno, vlak voor Napoleon (?) en de Profeet Mohammed, die verrassend laag geklasseerd is op slechts de derde plaats. Wellicht was de Profeet (vrede zij met hem) toch te groot om de beroemdste man van de wereld te kunnen worden. Of is hij gepasseerd omdat die listige kleine Fransman zo slim was om van die lekkere ronde gele snoepjes naar zichzelf te laten vernoemen?

Nelson volgt op plaats... wacht even, hij volgt helemaal niet. Ik noteer een driehonderdvijfenzestigste plaats. Holy kemolie. Publicaties over dit onderzoek vermelden, kort na de felicitaties voor Jezus, expliciet de opvallend lage plaats voor Mandela. Hij staat bijvoorbeeld ruim onder Woodrow Wilson. Wie?! Die schijnt president van de Verenigde Staten te zijn geweest. Tenzij hij ooit tennisrackets is gaan maken, heb ik nog nooit van de beste man gehoord.

Oké, Jezus wint met straatlengtes voorsprong. En dan hebben we het over straten met erg lange lengtes, zelfs als de resultaten van dit onderzoek niet helemaal zuiver zijn. Daar kan je een behoorlijk lange wandeling naar de vrijheid over maken. We zitten niet op de Olympische Spelen, en de verdeling van de medailles is minder interessant dan de vraag: waarom staat Nelson Mandela zo laag? En nog interessanter: wat zou hij daar zelf van hebben gevonden?

Antwoord: Nelson Mandela snapt überhaupt niet waarom hij op deze lijst staat. Voor een zo beroemd (en zo groot) iemand was hij verrassend bescheiden. Die bescheidenheid had de echte Mandela overigens niet zijn hele leven, anders werp je niet een totalitair Apartheidsregime omver. De bescheidenheid werd pas goed zichtbaar op een uiterst merkwaardig moment. Namelijk nadat hij de macht kreeg.

Nelson Mandela bracht het merendeel van zijn leven in de gevangenis door, met bijzonder weinig regie over zijn eigen leven. Vreemd genoeg is de dag dat hij de sleutels van de macht kreeg ook de dag dat hij begon om deze uit handen te geven. Alsof je de sleutel krijgt van een fonkelnieuwe Ferrari Testarossa en 'm de rest van zijn leven in de garage laat staan. Dat zie je zelden bij machthebbers, die zijn toch eerder geneigd de macht te gebruiken. Voor hun eigen doeleinden welteverstaan. Het zijn vaak echte verzamelaars die de macht net zo lang pogen uit te breiden totdat ze de volledige collectie compleet hebben, al is er geen machthebber die dat ooit is gelukt. Nelson stelde vrijheid voor de onderdrukte Zuid-Afrikaanse bevolking boven zijn

eigen belangen en gaf de regie zo snel mogelijk uit handen. Na zijn vrijlating diende hij als president slechts één termijn, waarna hij de macht direct over een democratische muur in de handen van het volk gooide. Lekker makkelijk, na vijf jaar werken ging Nelson Mandela al met pensioen. Misschien is hij gewoon heel lui geworden in de gevangenis, dat kan ook.

Erg atypisch allemaal, en misschien is het wel terecht dat hij zo laag is opgeklommen op lijst van beroemdste mensen van de wereld. We zijn nog niet erg opgeschoten, al met al. We weten wat de lengte van Nelson is, dat hij bescheiden is en mogelijk lui. Dat laatste is trouwens niet per se een slechte eigenschap. Churandy Martina wordt ook vaak lui genoemd, met name door zichzelf. Als hij niet aan het trainen is, dan is hij het liefst aan het slapen, zijn grootste hobby naast zijn professionele carrière. Churandy is alleen wel de snelste Nederlander ooit, u houdt hem echt niet bij. Hij loopt de honderd meter onder de tien seconden. Dus u kunt zelf eens een sprintje trekken en berekenen hoe lui u bent ten opzichte van Churandy. Voordat ik u al te veel beledig, of voordat u door luiheid in slaap valt, zappen we even naar *Oprah*.

Nadat het Oprah Winfrey, de grootste talkshowhost in het allergrootste showbizzland ter wereld, gelukt was om Nelson Mandela te strikken voor een speciale aflevering, vroeg Nelson Rolihlahla Mandela (president van Zuid-Afrika, Nobelprijswinnaar en overwinnaar van het Apartheidsregime) doodleuk aan haar waar de uitzending eigenlijk over ging. Hij was hoogst verbaasd dat de

uitzending geheel aan hem was gewijd. Hoeveel valt er te vertellen? Zelfs Google weet niet hoeveel boeken er al over Nelson Mandela zijn geschreven. Zijn verhaal is de inspiratie voor oneindig veel verhalen, artikelen, boeken, websites, goede doelen en ga zo maar door. Dus je zou denken dat je er wel een afleveringetje *Oprah* mee kan vullen.

De combinatie wereldberoemd zijn, macht hebben, Winnie Mandela als vrouw hebben gehad en een zeer bescheiden karakter hebben is echt... hééééééééél zeldzaam. Het is als een stakende KLM-piloot met vliegangst, een niet-stakende Franse luchtverkeersleider, een vegetarische leeuw in het hart van het Krugerpark of Duvelbier van de tap. Het kan bestaan, maar hoe groot is de kans?

Terug naar Jezus. Minder bescheiden met al z'n wereldwonderen, maar toch ook een aimabele persoonlijkheid. De kans is groot dat Jezus en Mandela goed met elkaar overweg hadden gekund, er zijn immers veel parallellen. Beiden hadden te kampen met blanke overheersing en kwamen op voor een onderdrukte bevolking en de armen. Jezus maakte wijn (van onduidelijke kwaliteit) van water (wel knap), Mandela deed dat gewoon van druiven; de uitstekende wijnen van House of Mandela kan je vandaag de dag nog steeds kopen bij de Appie. Hier tekent zich al de iets pragmatische insteek van Nelson Mandela. Die werd zichtbaarder in de afloop van beide conflicten. Jezus werd opgepakt en genadeloos gekruisigd door de Romeinen. (Waarschijnlijk waren ze gefrustreerd door aanhoudende pesterijen van Asterix en Obelix, die ze

album na album maar niet te pakken kregen.) Mandela balanceerde ook op randje doodstraf, maar wist vanuit een cel van 2,4 bij 2,1 meter op een klein eiland in een zee vol haaien de blanke overheerser omver te werpen. Zo kan het ook. Niks martelaarschap, gewoon oplossen. (Hiermee wil ik niks afdoen aan de inzet van Jezus Christus, die wel erg slecht voor zijn verdienstelijke inspanningen werd beloond.)

Jezus zit ook in het hoofd van veel mensen, maar op een iets andere plaats dan Nelson. Door alle parallellen is de kans wel groot dat hij bij Mandela in de buurt woont. Het zou zelfs kunnen dat de beroemdste persoon ter wereld en de nummer 365 goede burens zijn in je hoofd. Ik draaf een beetje door, maar dat zou toch mooi zijn. Ik denk niet dat Mandela er echt problemen mee zou hebben dat er een lilliputter naast 'm woont, daar is hij de man niet naar. En het zou Jezus de gelegenheid geven om Madiba te ontmoeten, een kans die hij tijdens zijn stoffelijk leven op aarde nooit heeft gehad. Zou ook goed voor Jezus zijn, die kan ook weleens een opsteker gebruiken. Het is alom bekend dat bijna iedereen vrolijk (en vaak ook emotioneel) wordt van een ontmoeting met Nelson Mandela.

Jezus heeft zich gespecialiseerd in het geloof in God en het hiernamaals. Hij heeft veel volgelingen in de christelijke clans, zoals de katholieken. En, nog een overeenkomst, hij heeft net zoveel moeite als Mandela om zijn volgelingen, ondanks het goede voorbeeld, het juiste spoor te laten volgen. Aan wat die christenen allemaal hebben uitgespookt sinds het jaar 0 wil ik ook nog weleens een hoofdstukje

wijden (daar krijg je ook een aardige aflevering *Oprah* mee vol), maar het had in de naam van Jezus wel een tandje minder gemogen. Denk niet dat Jezus, hangend aan het kruis, de gevolgen van zijn acties op dat moment helemaal goed overzag.

Jezus houdt zich bezig met lastigere opgaven dan Mandela: het verspreiden van het woord van God, uitleggen dat er een hemel is na je dood, het weerleggen van de evolutietheorie, de vergeving van een oneindige reeks menselijke zonden en het bepalen van het goede moment om terug te keren naar aarde. En waarschijnlijk het belangrijkste: het helpen van levende mensen in moeilijke tijden, bij rampen en groot verdriet. Daarnaast probeert Jezus een moreel kompas te zijn in het dagelijks leven van miljarden mensen, met de Bijbel en de tien geboden van Mozes onder z'n arm. Een bewonderenswaardige ambitie, zeker voor iemand die bijna 2000 jaar dood is. Een lastige ook, aangezien het dagelijks leven anno 2018 er heel wat anders uitziet dan in het jaar 0. De Bijbel leest niet echt lekker weg en zit zo boordevol met informatie dat hij lastig toepasbaar is in de snelheid van het dagelijks leven van nu. Je hebt vaak priesters nodig voor uitleg en interpretatie van de soms cryptische Bijbelse teksten. Er zijn miljoenen kerken voor nodig om de miljarden volgelingen te kunnen bereiken. En voor een preek in de kerk zijn ze vaak alleen op koopzondag open. Misschien toch eens een preekwoensdagmiddag overwegen, maar echt pragmatisch wordt het allemaal niet.

Nu ben ik een groot voorstander van verdieping van het soms oppervlakkige leven van onze Oosterse consumptiemaatschappij; ieder moreel kompas dat de goeie kant uit wijst kunnen we goed gebruiken. Toch moet ik op dit punt afscheid nemen van de beroemdste man van de wereld en doe ik deze deur in je hoofd voorzichtig dicht. (Ik laat hem op een kier staan, dan kan je altijd weer makkelijk naar binnen.) Ik wil Jezus van Nazareth feliciteren met zijn eerste plaats en hem bedanken voor zijn bijdrage aan dit hoofdstuk. De Jezus in het hoofd van miljarden mensen wens ik veel wijsheid en een warm hart toe. Ik glip de deur uit en kom heel iemand anders tegen in je hoofd. Iemand die ook heel veel volgers heeft (meer dan achthonderdduizend alleen al op Twitter) en een stuk grappiger is dan alle beroemdheden in de lijst van meest beroemde mensen van de wereld.